

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-04-06
Besvaras senast
2021-04-14 kl. 12.00

Till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:2418 Skattemedel till föreningar inom studieförbunden med kopplingar till extremism och organiserad brottslighet

I Folkbildningsrådets senaste rapport till regeringen berömdes den egna folkbildningsverksamheten. Maria Graner underströk vidare: "Demokratin är inget som uppstår ur ingenting utan den är något vi skapar tillsammans genom samtal och engagemang i samhället. Här gör folkbildningen viktiga demokratistärkande insatser genom att man möjliggör möten mellan människor och främjar lärande och dialog."

Staten delar varje år ut över 4 miljarder till folkbildningen. Hösten 2020 avslöjades Folkbildningsrådet med ett stort bedrägeri. Miljontals kronor har betalats ut till tio studieförbund runt Järvafältet i Stockholm; av dessa hade åtta fuskat till sig bidrag. Enligt TV4 den 10 september 2020 visade det sig att det var fejkade deltagare och att pengarna misstänktes gå till finansiering av extremism och organiserad brottslighet. Signaler kom också att det finns omfattande fusk på andra ställen i landet. Genom forskningsrapporter om våldsbejakande extremism och antidemokratiska krafter har experter från Försvarshögskolan och Malmö universitet flera gånger stött på problemet med systematiskt missbruk av folkbildningssystemet som motverkar en demokratibaserad värdegrund.

Studieförbundens främsta företrädare gentemot staten är Folkbildningsrådet, en ideell förening vars huvudmän och medlemmar utgörs av studieförbunden och folkhögskolorna. Problemet är att de organisationer som ska motta bidragen också administrerar utdelandet. Det finns en oförmåga att hindra fusk och felaktiga utbetalningar, något som Riksrevisionen tog upp i en uppföljningsrapport 2015. Riksrevisionen rekommenderade att Folkbildningsrådet skulle kontrollera bidragen hårdare och att regeringen skulle ställa tydligare krav på Folkbildningsrådets myndighetsutövning. I rapporten konstateras också att Folkbildningsrådets fördelningssystem inte har fått de kvalitativa kriterier riksdagen beslutat om. Kontrollen är ineffektiv, och uppföljning och utvärdering belyste inte huruvida syftet med bidragen uppfylldes.

Riksrevisionens rekommendationer har inte hörtsammats av Folkbildningsrådet, utan man har struntat i kraven. Argumenten för det är att alla de brister som påtalades finns kvar än i dag. Flera år senare. I stället tog Folkbildningsrådet själva initiativ till en egen granskning, som utfördes av Erik Amnå, vars resultat

visade att det finns allvarlig kritik mot studieförbundens demokratiska strukturer, syn på jämställdhet och andra grundläggande värden i vårt samhälle.

Experter hänvisar till att övergripande åtgärder och en genomgripande strukturomvandling krävs och att den säkerställer att offentliga medel används till det de är avsedda för. Problemen är många, men framför allt är man glasklar över att det inte går att säkerställa för Folkbildningsrådet att studieförbunden inte betalar medel till extremism, organiserad brottslighet eller bedrägerier (fusk). I stället köps verksamhet som föreningarna själva genomför utan koppling till statens fyra syften med folkbildningen.

Det finns bra folkbildningsverksamhet som har kvalitet, men det är inte den som är volymgivande. Detta leder till att verksamheten i stället för att få tidseffektivitet "outsourcas" till föreningar och grupper som bedriver verksamhet i sina egna lokaler och att de som kan systemet tar största delen av kakan. Här förlorar också studieförbunden koll på verksamheten.

Med hänvisning till ovanstående vill jag ställa följande fråga till utbildningsminister Anna Ekström:

Hur ämnar ministern verka så att inte skattemedel fortsatt betalas ut till föreningar som har koppling till extremism och organiserad brottslighet?

.....

Marléne Lund Kopparklint (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders